

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра міжнародного публічного права

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«Правове регулювання діяльності Європейської економічної
комісії ООН»**

Студентки 2 курсу, 11 м групи,
заочної форми навчання
спеціальності
«Міжнародне право»

Луценко Світлани
Олександрівни

підпис
студента

Науковий керівник
к.ю.н.,
професор

Анцелевич
Герольд
Олександрович

підпис
керівника

Керівник освітньо-професійної
програми
д.ю.н.,
доцент

Дешко
Людмила
Миколаївна

підпис
керівника

Київ-2018

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА КОМІСІЯ ООН В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ УСТАНОВ ООН	6
1.1. Становлення та розвиток економічних установ системи ООН	6
1.2. Поняття та класифікація спеціалізованих економічних установ системи ООН	12
РОЗДІЛ 2. ПРАВОЗДАТНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМІСІЇ ООН	21
2.1. Правосуб'єктність Європейської економічної Комісії ООН	21
2.2. Договори Європейської економічної комісії ООН з державами	41
2.3. Договори Європейської економічної комісії ООН з міжнародними організаціями	44
Висновки та пропозиції	50
Перелік використаних джерел	54

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Європейська економічна комісія ООН є однією з основних форм співробітництва держав-учасниць ООН в різних сферах суспільної діяльності в Європі [1; 2]. Вона входить до системи ООН і покликана сприяти співпраці держав у кожній окремо взятій галузі. В умовах постійного науково-технічного прогресу вона займає одне з провідних місць серед установ ООН, однією з функцій якої є допомога країнам. Беручи до уваги те, що ООН є не тільки найбільш представницькою (до її складу входять практично всі держави сучасного світу), а й єдиною універсальною організацією, що має на меті підтримання міжнародного миру та безпеки, можна стверджувати, що саме Європейська економічна комісія ООН відіграє надзвичайно важливу роль серед міжнародних економічних організацій, адже саме вона регулює відносини в сфері економіки і є тією ланкою, що з'єднує провідні держави Європи та держави з нижчим рівнем економічного розвитку. Вона має свою специфіку, зумовлену досить вузькою сферою діяльності.

Наразі відбуваються значні зміни в сфері договірної компетенції Європейської економічної комісії ООН. Суттєво змінюється характер та зміст угод, що укладаються нею. Від взаємовідносин на двосторонній основі організація перейшла до широкомасштабного багатостороннього регулювання економічних відносин, що значно полегшує міждержавне співробітництво в цій сфері в Європі.

Питання договірної правоздатності Європейської економічної комісії ООН є актуальним на сьогоднішній день, беручи до уваги темпи їх розвитку, але у вітчизняній науці міжнародного права майже немає

досліджень в цій сфері. Багато вчених, таких як Д. І. Фельдман, О. Г. Зайцева, Л. Б. Архипова, С. О. Малінін, досліджували поодинокі питання, пов'язані з спеціалізованими економічними установами ООН, їх правовим статусом, правосуб'єктністю міжнародних організацій, але не безпосередньо їх договірну правоздатність. До того ж в науці міжнародного публічного права немає єдиної точки зору на природу договірної правоздатності міжнародних організацій загалом, не говорячи вже про договірну правоздатність Європейської економічної комісії ООН зокрема.

Зазначене вище свідчить про актуальність обраної тем дослідження.

Мета та завдання дослідження. Метою випускної кваліфікаційної роботи є виявлення особливостей договірної правоздатності Європейської економічної комісії ООН в умовах сучасного міжнародного правопорядку.

Задачі дослідження:

- встановити особливості міжнародної правосуб'єктності ЄЕК ООН порівняно з правосуб'єктністю інших суб'єктів міжнародного публічного права;
- виявити основні відмінності спеціалізованих економічних установ від інших міжнародних економічних організацій;
- класифікувати за характером діяльності спеціалізовані економічні установ та визначити місце в цій класифікації ЄЕК ООН;
- охарактеризувати концепції договірної правоздатності ЄЕК ООН
- довести, що договірна правоздатність ЄЕК ООН має виключно функціональний характер;
- виявити особливості співпраці ЄЕК ООН та спеціалізованих економічних установ ООН.

Об'єктом дослідження є правовідносини, що виникають у сфері укладення міжнародних договорів Європейською економічною комісією ООН.

Предметом дослідження є норми міжнародного права, які визначають договірну правоздатність Європейської економічної комісії ООН та її особливості.

Методи дослідження. Застосовувалися філософські, загальнонаукові і спеціальні методи дослідження, що забезпечують єдність правового аналізу договірної правоздатності Європейської економічної комісії ООН та особливостей її діяльності. Також методологічну основу складають такі загальнонаукові методи: аналіз, синтез, узагальнення та ін.

Новизна роботи полягає в виявленні особливостей договірної правоздатності Європейської економічної комісії ООН в умовах сучасного міжнародного правопорядку.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА КОМІСІЯ ООН В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ УСТАНОВ ООН

1.1. Становлення та розвиток економічних установ системи ООН

Однією з найбільших та найавторитетніших міжнародних універсальних організацій є Організація Об'єднаних Націй, розгалужена система якої є основою для співпраці держав у різних сферах та засобом вирішення глобальних проблем людства [3; 4]. Одним із напрямків вирішення економічних проблем сучасного світу стало розширення економічних функцій ООН та створення цілої низки спеціалізованих економічних установ ООН. Кожна із цих установ має свою специфіку, зумовлену сферою її діяльності. Деякі з цих установ значно старші за саму ООН, як наприклад, Всесвітній поштовий союз (ВПС). Вони виникли в якості самостійних міжнародних організацій, і лише згодом увійшли до системи організацій ООН. Деякі були створені пізніше й майже відразу набули статусу спеціалізованих установ ООН, наприклад, Міжнародна морська організація (ІМО). Проте час виникнення тієї чи іншої спеціалізованої установи жодним чином не впливає на її правовий статус.

Історію спеціалізованих установ в другій половині XIX – першій половині XX ст. можна поділити на такі етапи:

1. Період до Першої Світової війни. З'являються і розвиваються адміністративні союзи, такі як Міжнародний Союз для вимірювання землі (1864 р.), Міжнародний телеграфний союз (1865 р.), Всесвітній поштовий союз (1874 р.), Міжнародний комітет мір і ваг (1875 р.), Міжнародний

союз для захисту літературної та художньої власності (1886 р.), Міжнародний союз залізничних сполучень, кількість яких до того ж постійно зростає [35, с. 70].

2. Створення Ліги Націй та Міжнародної організації праці. Ліга Націй є попередником Організації Об'єднаних Націй. ООН та її органи продовжуватимуть здійснювати функції Ліги та стануть її правонаступниками.

3. Період від останніх днів фактичного існування Ліги Націй до підписання Статуту ООН. Саме в цей період створюються ФАО, ІКАО, МВФ, МБРР.

4. Поява ООН та створення її системи: регіональні комісії, комісії ЕКОСОП, спеціалізовані установи і т. д. Таке об'єднання формально закріплюють в Статуті ООН.

5. Розвиток системи ООН. Характеризується активною діяльністю та розширенням повноважень організацій системи ООН [5, с. 170].

Однією із найстарших спеціалізованих установ ООН є Всесвітній поштовий союз [4, с.57; 54]. Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ) виник у 1947 р. як спеціалізована установа ООН після схвалення ГА ООН угоди з ООН від 15 листопада 1947 р. [62, с. 262]. Його попередником був Міжнародний телеграфний союз, заснований у 1865 р. на конференції в Парижі, та Міжнародний союз електрозв'язку, що заступив Міжнародний телеграфний союз після підписання в Мадриді 1932 р. Міжнародної конвенції електрозв'язку [73].

1947 р. була створена Європейська економічна комісія ООН. До її складу входили комітети, підкомітети, радники і робочі групи, зокрема Комітет з внутрішнього транспорту (КВТ). Основною метою ЄЕК було погодження та гармонізація політики і практичних дій країн-членів з

метою сприяння розвитку торгівельних та транспортних зв'язків між країнами Європи. Вказана Комісія також провадила діяльність з охорони навколишнього середовища, розвитку різних видів транспорту, спрощення процедур міжнародної торгівлі, статистики та економічного аналізу. Найширшу нішу в координації економічної співпраці держав займає група Світового банку та МВФ, тобто фінансово-кредитні установи ООН [23, с. 473; 26; 27]. Їхня поява була зумовлена проблемами, що виникли в економічній сфері після закінчення Другої Світової війни. Після закінчення Великої депресії, котра майже вщент зруйнувала світову економіку виникла нагальна потреба в створенні організації для регулювання валютної системи. На початку 40-х років Харрі Декстер Уайт (США) та Джон Мейнард Кейнс (Великобританія) майже одночасно внесли пропозицію про створення нової світової валютної системи та відповідно постійно діючої організації. В липні 1944 р. у Бреттон-Вудсі (Нью-Гемпшир, США) зібралися представники 44 держав. Міжнародний Валютний Фонд (МВФ) почав свою діяльність у Вашингтоні в травні 1946 р. в складі 39 країн. СРСР брав участь у конференції, підписав заключний Акт про створення Міжнародного Валютного Фонду та Міжнародного Банку Реконструкції та Розвитку (МБРР), але пізніше не ратифікував цих документів.

З метою регулювання внутрішнього європейського транспорту було створено один з основних структурних підрозділів, а саме Комітет з внутрішнього транспорту. До його складу входили основні робочі групи з автомобільного, залізничного і внутрішнього водного транспорту, а також робочі групи з тенденцій розвитку та економіки транспорту, безпеки дорожнього руху, конструкції транспортних засобів, комбінованих перевезень, перевезень небезпечних вантажів, перевезень

харчових продуктів, що швидко псуються і статистики транспорту. Під егідою цього комітету працювали експерти з питань автомобільного транспорту та міжнародних автомобільних перевезень. Комітет з внутрішнього транспорту займався вивченням проблем міжнародного транспорту і розробляв конкретні рекомендації, спрямовані на їх подолання, координував діяльність різних видів міжнародного внутрішнього транспорту, забезпечував обмін між урядами інформацією з усіх питань, що належать до його компетенції, сприяв уніфікації транспортної документації і її статистичній обробці, надавав рекомендації щодо перегляду чинних і укладення нових конвенцій і угод, які стосувалися європейського внутрішнього транспорту тощо. Однією з важливих ділянок роботи була активна співпраця Комітету з урядовими та неурядовими міжнародними організаціями, зокрема Міжнародним союзом автомобільного транспорту та Європейською Комісією.

Основні цілі та завдання функціонування СЕК включають:

- 1) сприяння розвитку і зміцненню економічних зв'язків;
- 2) координацію науково-технічного і торговельно-економічного співробітництва;
- 3) співробітництво у сфері економічного прогнозування та планування, статистики, стандартизації та сертифікації, охорони довкілля, певних галузях економіки (енергетика, транспорт, сільське господарство);
- 4) збір, аналіз і розповсюдження статистичної інформації з технологічних та економічних питань.

До основних напрямів діяльності СЕК належать:

- співробітництво у визначенні внутрішньо-регіональної торговельної політики, у тому числі розробка міжнародно-правових

документів з питань торгової практики та заходів по їх виконанню, усунення торгових бар'єрів, застосування стандартів обміну електронними даними в торгівлі, науково-технічне і промислове співробітництво;

- співробітництво в сільському господарстві через вивчення Комітетом із сільському господарства проблем розвитку цієї галузі в несприятливих районах, стимулювання раціонального використання ґрунтів і водних ресурсів, енергопостачання сільського господарства, охорони довкілля; розробка та узгодження стандартів на продукцію (для прикладу, у структурі Комітету діють робочі групи зі статистики харчових продуктів, з білків, посівної картоплі та ін.);

- співробітництво в галузі транспорту і зв'язку, координація залізничного, автомобільного і водного транспорту через діяльність Комітету по внутрішньому транспорту (КВТ ЄЕК ООН). Комітетом і робочими групами розроблено 50 угод різного типу (про дорожні знаки і сигнали, перевезення особливо небезпечних вантажів, Митна конвенція про міжнародні перевезення та ін.);

- реалізація інвестиційних проектів;

- діяльність з охорони довкілля.

Структура органів управління ЄЕК включає вищий орган - пленарну сесію за участю представників урядів, яка визначає напрями діяльності виконавчих органів комісії ЄЕК та її допоміжні органи, обслуговує Секретаріат ЄЕК, який є складовою частиною Секретаріату ООН, і до якого входять:

1) група з систем даних;

2) економічна довідкова служба;

3) відділ загального економічного аналізу;

- 4) відділ економічного аналізу і прогнозування;
- 5) галузеві відділи: торгівлі та техніки, енергетики, транспорту, довкілля і населених пунктів, сільського господарства і лісоматеріалів, статистики.

Допоміжні органи включають старших радників, комітети, робочі групи і Конференцію європейських статистиків.

Діяльність ЄЕК здійснюється за допомогою формування таких програм і прийняття рішень на двох рівнях:

- 1) допоміжні органи здійснюють розробку програм і спеціальних завдань, які визначаються урядами країн-учасниць;
- 2) ЄЕК затверджує програми і рекомендації після їх погодження спеціально створюваними робочими групами і нарадами експертів.

За час існування ЄЕК розроблено більше 100 документів - конвенцій, угод, значна кількість погоджених та затверджених стандартів і норм.

На сучасному етапі пріоритетними напрямками в діяльності стали:

- програма дій у галузі довкілля в Центральній і Східній Європі, програма захисту довкілля в Європі, загальноєвропейська стратегія з біологічного і ландшафтного розмаїття;
- захист довкілля, розвиток транспорту, розробка стандартів, у тому числі на сільськогосподарську продукцію, спрощення процедур міжнародної торгівлі;
- співпраця з перехідними економіками в межах Плану дій (лише за 1997 рік здійснено більше ста різних заходів) і з допомогою створеної координаційної групи з оперативної діяльності.

Таким чином система спеціалізованих економічних установ ООН є невід'ємною частиною світової економічної системи. ЄЕК ООН здійснює свою діяльність у окремо взятій сфері.

1.2. Поняття та класифікація спеціалізованих економічних установ системи ООН

В сучасному міжнародному праві визначення спеціалізованої установи дано в ст. 57 Статуту ООН. Згідно цієї статті спеціалізованим установам повинні бути притаманні чотири основні правові ознаки, а саме:

- 1) міждержавний характер угод про створення таких організацій;
- 2) широка міжнародна відповідальність в межах їх установчих актів;
- 3) здійснення співробітництва в спеціальних областях, таких як економічна, соціальна, культурна, гуманітарна та інші;
- 4) зв'язок з ООН [5, с. 21].

Лише сукупність всіх вищезгаданих рис надає міжнародній організації статус спеціалізованих установ ООН [4, с. 19].

Отже, статут спеціалізованої установи повинен мати міждержавний характер. Це означає, що установчий акт спеціалізованої установи ООН повинен укладатися лише на рівні держав. Як відомо з теорії міжнародного права, існують основні та похідні суб'єкти. Похідні суб'єкти створені волею основних суб'єктів міжнародного права, тобто державами. Саме до похідних і належать міжнародні організації, а відповідно їй спеціалізовані установи ООН. Їхнє існування повинно ґрунтуватися на волі основних суб'єктів міжнародного права, а саме, держав. Щодо міжнародних організацій, то, наприклад, Статут ООН не надає цій організації права створювати спеціалізовані установи. Він лише дає можливість проявити "ініціативу в тому, щоб зацікавлені держави

розпочали переговори про створення будь-яких нових спеціалізованих установ” (ст. 59). Проте у міжнародно-правовій практиці є й винятки.

Друга ознака спеціалізованої установи – деліктоздатність, тобто здатність нести міжнародну відповідальність. Вона свідчить про те, що організація повинна нести міжнародну відповідальність у певних сферах, що передбачено в першу чергу Статутом ООН у ст. 57 [21, с. 15]. Згідно положень цієї статті спеціалізовані установи несуть широку міжнародну відповідальність. Обсяг і межі міжнародно-правової відповідальності спеціалізованих установ прямо залежні від сфери їх діяльності, об’єму правосуб’єктності та природи походження. Щодо питання відповідальності спеціалізованих установ ООН існують різні точки зору. Так, С. А. Малінін опускає в характеристиці спеціалізованої установи таку ознаку як “широка міжнародна відповідальність в рамках їх компетенції” [56, с. 87]. В роботах деяких інших вчених-міжнародників ця ознака розглядається як непряма вказівка на універсальність спеціалізованих установ й вони вважають необхідним виділяти цю ознаку [81, с. 5]. Фактично, міжнародна відповідальність є однією з основних ознак суб’єктів міжнародного права. Отже, вона є і загальною ознакою міжнародної організації чи, в даному випадку, спеціалізованої установи.

Здійснення співробітництва в спеціальній області – це третя ознака спеціалізованих установ, що звужує їх функції та можливості лише до певної області діяльності, будь це культура, економіка чи сільське господарство. Це передбачається установчим актом.

Остання ж ознака – договір про співробітництво з ООН – виділяє спеціалізовані установи в окрему групу міжнародних організацій [13, с. 71]. Адже договір з ООН є особливою ознакою спеціалізованих

установ, притаманною лише їм, що передбачено тією ж ст. 57 Статуту ООН. Предметом договору є умови зв'язку спеціалізованих установ з ООН. Ініціатива укладення угоди належить спеціалізованій установі. Як правило договір від імені ООН укладає ЕКОСОР, а від імені установи – конференція чи конгрес. Після підписання договір затверджується Генеральною Асамблеєю ООН та вищим органом спеціалізованої установи.

За своєю природою договір з ООН – це міжнародний договір. Згідно умов такого договору Організація Об'єднаних Націй визнає певну організацію спеціалізованою установою в рамках системи ООН. Всі договори спеціалізованих установ з ООН схожі за своєю структурою. В них розглядаються питання щодо визнання спеціалізованої установи, координації її діяльності та співробітництва в адміністративній, статистичній та технічній сферах, взаємного представництва, пропозицій про включення в порядок денний рекомендацій, щорічних доповідей, інформації та документації, допомоги ООН, передачі технологій, підопічних та несаможостійних територій, можливості звернення за консультативним висновком до Міжнародного Суду, відносин з іншими установами, що входять в систему ООН, регіональних та місцевих відділень, персоналу, бюджетних та фінансових питань, видачі пропусків ООН.

Спеціалізовані установи можуть здійснювати лише в межах своєї компетенції, що передбачено в їх установчих актах [4, с. 55]. Міжнародна організація починає функціонувати лише після вступу її статуту в дію. В історії виникнення та розвитку спеціалізованих установ ООН мали місце досить великі проміжки часу між моментом підписання установчого акту та початком вступу його в силу [47, с. 113].

Отже, ЄЕК ООН – це міжурядова організація, що здійснює співробітництво в спеціальних областях і пов'язана з ООН. Вона здійснює свою діяльність на постійній основі, що забезпечується цілою низкою органів.

В основі діяльності ЄЕК ООН, так само як і будь-якої іншої міжнародної організації, покладений принцип суверенної рівності держав. Вони не можуть мати наднаціональний характер, бо це суперечить одному із основних принципів міжнародного права – принципу поваги державного суверенітету. Фактично, суверенні держави-члени делегують спеціалізованим установам частину повноважень для співробітництва в певній сфері. Коли мова йде про ЄЕК ООН, то це повноваження в економічній сфері. Проте такий погляд на спеціалізовані установи ООН не є єдиним.

Так, згідно думки Лабейри-Менахема, спеціалізовані установи в своїй якості похідних суб'єктів права відрізняються від держав, основних суб'єктів права, своєю природою. Вони одночасно є і унітарними, і складними утвореннями, адже їх складові, тобто держави-члени, також є суб'єктами міжнародного права. З цієї точки зору їх справді можна вважати федеративними утвореннями [48, с. 66].

Лабейри-Менахем вважає, що в спеціалізованих установах закладено два основних принципи федералізму, а саме принцип участі та принцип федералізму. Відповідно до першого, держави-члени користуються вирішальним голосом у всіх рішеннях, що виносяться організацією в якості спільних. Згідно з другим, спеціалізована установа дотримується в повній мірі прав держав з усіх питань, що залишені в їх компетенції установчими актами. Така думка автора іде в розріз із традиційними поглядами на природу спеціалізованої установи. Проте, з

нашої точки зору, він досить штучно співвідносить державний федералізм в союзній суверенній державі та міжнародну співпрацю в певних областях, що здійснюється через спеціалізовану установу.

Не дивлячись на угоду з ООН, спеціалізовані установи є досить самостійними міжнародними організаціями. Зв'язок з ООН виражається в тому, що за установами визнається право надавати рекомендації “із узгодження політики та діяльності спеціалізованих установ” [34, с. 19]. Як вже згадувалося вище, сфера діяльності спеціалізованих установ визначається установчим актом – міжнародним договором, що приймається державами-членами шляхом встановленої процедури.

ООН має певний контроль над спеціалізованими установами, що проявляється в наданні ООН права затверджувати фінансові угоди й розглядати річні бюджети [4, с. 55]. Спеціалізовані установи в основному пов'язані з ЕКОСОП. Вже згадувалося вище, що зв'язок з ООН встановлюється та формується угодою, котру укладає Економічна і соціальна рада (ЕКОСОП) з організацією й затверджує Генеральна Асамблея ООН (ГА ООН). Ця угода створює правову основу для співпраці ООН із даною спеціалізованою установою. Статутом ООН передбачено, що організація може давати рекомендації щодо узгодження політики та діяльності спеціалізованої установи (ст. 58) [21, с. 16]. ЕКОСОП уповноважена узгоджувати діяльність спеціалізованих установ шляхом консультацій та рекомендацій, а також застосовувати заходи для отримання регулярних звітів, забезпечення взаємного представництва Ради та установ для участі в обговоренні питань у Раді, її Комісіях та в спеціалізованих установах. На сесіях ЕКОСОП обговорюються питання, що стосуються діяльності спеціалізованих установ: доповіді спеціалізованих установ, питання щодо зв'язку зі спеціалізованими

установами. Щорічна доповідь ЕКОСОП містить спеціальний розділ: “Питання координації взаємовідносин зі спеціалізованими установами”. Так, наприклад, у щорічній доповіді ЕКОСОП за 2004 р. відповідна глава була присвячена впровадженню гендерного підходу у всі стратегії та програми спеціалізованих установ системи ООН. Другим пунктом цієї ж глави став скоординований та комплексний підхід системи ООН до сприяння розвитку сільських районів країн, що розвиваються [31].

У договорах, укладених з ЄЕК ООН, передбачається обмін необхідною інформацією та документацією, містяться зобов'язання враховувати рекомендації ООН й повідомляти про заходи по їх впровадженню, узгодженню програм діяльності.

Аналіз Статуту ООН дає можливість зробити висновок про те, що однією із важливих цілей цієї міжнародної організації є співробітництво в розв'язанні міжнародних проблем економічного характеру (ст. 1). Необхідно зазначити, що система спеціалізованих установ ООН має найрозгалуженішу структуру елементів економічного характеру [25, с. 14].

Вищим органом ЄЕК є Сесії Комісії, які, починаючи з 2007 р., відбуваються на дворічній основі. У період між Сесіями, керівництво ЄЕК здійснює Виконавчий комітет, до складу якого входять представники країн-членів та керівництво Секретаріату Комісії. У ході сесії Комісія обирає Голову та трьох заступників Голови, які складають Бюро ЄЕК. Протягом 2002-03 рр., 2006–2007 рр., а також на період 2007–2009 рр., заступником Голови ЄЕК було обрано Постійного представника України у Женеві.

Основними напрямками діяльності ЄЕК ООН є:

- навколишнє середовище;

- транспорт; статистика;
- розвиток торгівлі, промисловості і підприємництва;
- економічний аналіз;
- енергетика;
- лісоматеріали;
- населені пункти.

Кожні чотири роки ЄЕК ООН переглядає свою комплексну програму роботи в галузі лісового господарства лісоматеріалів з метою щонайкращого відображення потреб та пріоритетів країн-членів та відповідності мандатам, наданим Європейською лісогосподарською комісією та Комітетом по лісу та лісовій галузі.

У відповідності зі інтегрованим планом робіт Комітету по лісу та лісовій галузі ЄЕК ООН та Європейської лісогосподарської комісії на 2013-2017 роки засновано 9 нових груп експертів. Кожна група складається з урядових експертів, представників міжурядових організацій та спеціалізованих установ, інших зацікавлених сторін.

Питанням охорони довкілля головним чином займається відділ із навколишнього середовища та населених пунктів, особлива роль у якому належить комітету з екологічної політики. ЄЕК ООН була ініціатором прийняття цілої низки екологічних конвенцій. Серед них - Конвенція про забруднення повітря на великі відстані, Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків і міжнародних озер, Конвенція про транскордонний вплив промислових аварій, Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища. Комітет з екологічної політики відіграє значну роль у

розвитку процесу "Навколишнє середовище для Європи", в межах якого відбуваються зустрічі міністрів охорони довкілля. Конференції міністрів "Навколишнє середовище для Європи".

Окремим пріоритетом міжсекторальної роботи Комісії є надання сприяння країнам з перехідною економікою (КПЕ). Діяльність у рамках цього важливого для України напрямку здійснюється в формі семінарів і робочих нарад з актуальних проблем переходу до ринкової економіки, підготовки досліджень і керівних матеріалів з цих питань, надання консультативних послуг щодо адаптації галузей економіки до ринкових умов. Секретаріатом Комісії підготовлено низку корисних для українських міністерств і відомств досліджень і керівних матеріалів з юридичних аспектів приватизації в промисловості, залучення іноземних інвестицій, питань розвитку малих і середніх підприємств, розширення торгівлі між країнами з перехідною економікою тощо. За сприянням експертів ЄЕК здійснюється експертиза проектів національних законодавчих актів у галузі транспорту.

Отже, спеціалізовані економічні установи системи ООН – це широко розгалужена система організацій, створених на основі міжнародного договору незалежними державами на постійній основі згідно з нормами міжнародного права з метою координації економічного співробітництва між державами-членами в сфері міжнародної торгівлі, промислового розвитку, фінансів, зв'язку та транспорту. Вони сприяють розвитку співробітництва між державами у економічній сфері та координують їх діяльність, відрізняючись між собою за характером діяльності, впливом на міжнародні економічні відносини. Їх основною відмінністю від інших міжнародних економічних організацій є зв'язок з ООН через договір, котрий укладається спеціалізованими установами з

ЕКОСОР, в якому розглядаються питання щодо їх визнання, координації діяльності та співробітництва в адміністративній, статистичній та технічній сферах, взаємного представництва, пропозицій про включення в порядок денний, рекомендацій, щорічної доповіді, інформації та документації, допомоги ООН, передачі технологій, підопічних та несаможітних територій, можливості звернення за консультативним висновком до Міжнародного Суду, відносин з іншими установами, що входять в систему ООН, регіональних та місцевих відділень, персоналу, бюджетних та фінансових питань, пропусків ООН та інші.

РОЗДІЛ 2

ПРАВОЗДАТНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМІСІЇ ООН

2.1. Правосуб'єктність Європейської економічної Комісії ООН

Як вже зазначалося, право укладати міжнародні договори з іншими суб'єктами міжнародного права є одним із складових елементів правосуб'єктності міжнародних організацій. Вважається, що "...без самостійного права на укладення міжнародних договорів існування суб'єкта міжнародного права неможливе..." [33, с. 128]. На сьогоднішній день суб'єктами права міжнародних договорів є держави, нації, що борються за самовизначення, та міжнародні організації [34, с. 73]. Хоча треба відзначити, що суб'єктами права міжнародних договорів в давнину виступали ще міста, союзи держав і міст, інколи релігійні організації та окремі особи [42, с. 26].

Виходячи з визначення міжнародного договору як угоди між суб'єктами міжнародного права, можна стверджувати, що суб'єктами міжнародного договору можуть бути лише суб'єкти міжнародного права, передусім держави, міжнародні організації та нації, які ведуть боротьбу за державну незалежність. Право укладати міжнародні договори тісно пов'язане з міжнародною правосуб'єктністю і навіть вважається її найважливішим елементом [21, с. 282].

Наявність міжнародної правосуб'єктності у спеціалізованих установ можна довести, виходячи з тлумачення її установчого договору та аналізу його відповідності нормам та принципам міжнародного права [21, с. 282]. Установчі договори установ ООН та інші міжнародно-

правові акти закріплюють цілу низку міжнародних прав та обов'язків. Не є виключенням Європейська економічна комісія ООН.

Перш за все, це право укладати міжнародні угоди, які за своєю природою є міжнародними договорами, тобто встановлюють міжнародні права та обов'язки для сторін. Сам факт укладення таких міжнародних договорів Європейською економічною комісією ООН свідчить про те, що вона бере участь у створенні норм міжнародного права (ст. 57 та 63 Статуту ООН, ст. 39 Конвенції про привілеї та імунітети спеціалізованих установ ООН 1947 р.) [43].

Згідно зі ст. 57 Статуту ООН Європейська економічна комісія ООН (далі – ЄЕК ООН) має зв'язок із Організацією, який виражається у міжнародному договорі. Він укладається ЕКОСОП та затверджується Генеральною Асамблеєю ООН. Саме укладення договорів між ООН та її спеціалізованими установами свідчить про правосуб'єктність останніх. Адже, як відомо, договірنا правоздатність впливає вже з наявної правосуб'єктності [46, с. 17].

ЄЕК ООН та її посадові особи володіють привілеями та імунітетами. Конвенція про привілеї та імунітети спеціалізованих установ 1947 р. передбачає можливість володіння міжнародними правами та обов'язками: привілеї та імунітети, правоздатність укладати контракти, порушувати судове переслідування та інше (ст. 10 Конвенції про привілеї та імунітети спеціалізованих установ 1947 р.). Згідно з установчими актами міжнародні організації користуються на території кожного зі своїх членів такою правоздатністю, привілеями та імунітетами, котрі необхідні для виконання їхніх функцій та досягнення цілей, передбачених установчими документами [94]. Іншими словами, як

вже говорилося, в основі привілей та імунітетів міжнародних організацій лежить функціональна необхідність.

Передбачено створення представництв як при ООН, так і ООН при державах-членах. Правовий статус постійних представництв при міжнародних організаціях визначено Віденською конвенцією про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру 1975 р., яка хоча і не набула чинності, але містить багато норм, визнаних в якості міжнародно-правових значною кількістю держав. Так, О. О. Шибасва підкреслює, що “здійснення повноважень навіть в таких специфічних формах, як це має місце в практиці міжнародних організацій, свідчить про правоздатність публічно-правового характеру” [134, с. 23]. Спеціалізовані установи укладають угоди з державами про штаб-квартиру. А укладення договору, як вже зазначалося вище, вже є автоматичним визнанням міжнародної організації суб’єктом міжнародного права.

Спеціалізовані установи володіють правом на запит до Міжнародного Суду ООН за консультативним висновком з юридичних питань з дозволу Генеральної асамблеї ООН (ст. 96 Статуту ООН; ст. 70 Конвенції про Міжнародну морську організацію; ст. 22 Статуту ЮНІДО) [41]. Такий дозвіл був даний більше ніж двадцяти органам і організаціям, що діють на постійній основі. Так, у ст. 96 Статуту ООН закріплено, що “Генеральна Асамблея може в будь-який час дозволити запит на консультативний висновок”. Запити не повинні виходити за межі компетенції спеціалізованої установи. В протилежному випадку Міжнародний Суд ООН може відмовити у консультативному висновку (п. 2 ст. 96 Статуту ООН, ст. 65 Статуту Міжнародного Суду ООН). Проте Суд за час своєї діяльності відмовляв у наданні консультативного

висновку лише один раз. До того ж цим правом володіють саме спеціалізовані установи як такі, а не держави-члени. За час існування Міжнародного Суду до нього зверталися за консультативним висновком лише три спеціалізовані установи ООН.

Установчими актами спеціалізованих установ передбачено розгляд спорів між міжнародними організаціями та державами-членами за допомогою міжнародних засобів вирішення спорів, в тому числі в головному органі ООН.

Під егідою ЄЕК було укладено понад 110 міжнародних конвенцій і угод з питань залізничного, водного та автомобільного транспорту, змішаних і контейнерних перевезень, перевезення небезпечних вантажів, охорони довкілля, транспортної статистики, лібералізації умов торгівлі. Серед них можна виокремити Конвенцію про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (1956 р.), Європейську угоду про перевезення небезпечних вантажів (1957 р.), Угоду про міжнародні перевезення швидкопсувних харчових продуктів і про спеціальні транспортні засоби, призначені для цих перевезень (1970 р.), Митну конвенцію про міжнародне перевезення вантажів з використанням книжки МДП (1975 р.), Конвенцію про транскордонне забруднення повітря на великі відстані та її протоколи (1979 р.) тощо. Деякі з цих конвенцій та норм застосовувалися не лише європейськими країнами, а й міжнародним співтовариством у цілому.

В залежності від сфери діяльності й специфіки завдань, об'єм правосуб'єктності наповнюється тими чи іншими особливими для даного суб'єкта елементами. Разом з тим аналіз практики спеціалізованих установ дозволяє виявити ряд загальних рис правосуб'єктності, що притаманні різним установам.

Міжнародні економічні організації умовно можна розділити на дві групи. Перша – це організації, дії котрих охоплюють всю сферу економічних відносин. Друга – організації, що функціонують в рамках окремих підгалузей міжнародного економічного права, наприклад, торгівлі, фінансові, інвестиційні та інші.

На сьогоднішній день юридична природа спеціалізованих установ не є предметом суперечок. Вони на рівні з Організацією Об'єднаних Націй володіють міжнародною правосуб'єктністю. Статути більшості спеціалізованих установ передбачають, що “організації користуються на території кожної держави-члена правоздатністю, необхідною для досягнення її цілей та виконання її функцій”, а також “привілеями та імунітетами”, необхідними для здійснення цих цілей [48, с. 63].

Отже, спеціалізовані установи ООН – це особливі суб'єкти міжнародного права. Вони володіють міжнародними правами та обов'язками, чітко передбаченими відповідними міжнародними актами.

“Правоздатність укладати міжнародні договори є одночасним і природним наслідком міжнародної правосуб'єктності і умовою ефективного виконання міжнародною організацією своїх функцій”, – говорив Х. Лаутерпахт у своїй доповіді перед Комісією з міжнародного права у 1953 р. [2, с. 25].

В сучасному міжнародному праві єдиним міжнародним актом, що стосується договірної правоздатності міжнародних організацій, є Віденська конвенція про право міжнародних договорів між державами та міжнародними організаціями чи між міжнародними організаціями [170; 14, с. 63].

Віденська конвенція 1986 р. визначає поняття “міжнародний договір” ширше, ніж Віденська конвенція про право міжнародних

договорів 1969 р. Так, згідно зі ст. 2 Конвенції 1986 р. "договір означає міжнародну угоду, регульовану міжнародним правом і укладену в письмовій формі:

1) між однією чи декількома державами та однією чи декількома міжнародними організаціями або

2) між міжнародними організаціями, незалежно від того, чи міститься така угода в одному документі, в двох або декількох пов'язаних між собою документах, а також незалежно від її конкретного найменування" (ст. 2 Віденської конвенції 1986 р.) [9, с. 375]. Згідно з цим положенням Конвенції можна виділити два види міжнародних договірно-правових відносин, в яких беруть участь міжнародні організації:

- 1) договірні відносини держав з міжнародними організаціями;
- 2) договірні відносини лише між міжнародними організаціями.

В ст. 2 також зафіксовано, що міжнародні організації мають право укладати міжнародні договори. Право на участь у міжнародних договорах поширюється й на багатосторонні договори. Договори, сторонами яких є міжнародні організації, як і договори, сторонами яких є держави, укладаються в письмовій формі.

У Преамбулі Віденської конвенції 1986 р. встановлено, що договірна правоздатність міжнародних організацій має функціональний характер: "Міжнародна організація володіє такою правоздатністю укладати договори, яка необхідна для виконання її функцій і досягнення її цілей". Це означає, що міжнародні організації мають право укладати угоди з відносно вузького кола питань і в межах їхньої компетенції, що визначається статутами цих організацій. Саме таке положення закріплене і в ст. 6: "Правоздатність міжнародних організацій укладати договори

регулюється правилами цих організацій". Під "правилами" слід розуміти "установчі акти організацій, прийняті відповідно до них рішення та резолюції, а також усну практику організацій" (ст. 2).

Віденська конвенція 1986 р. регулює порядок укладення міжнародних договорів й їх вступ в силу, дотримання договорів, їх застосування і тлумачення, вплив договорів на треті держави чи організації, внесення поправок та змін до договорів, умови недійсності договорів, порядок припинення та призупинення їх дії, призначення депозитарію, внесення виправлень, порядок реєстрації. До Конвенції також додано Додаток "процедури арбітражу і примирення", який закріплює порядок утворення третейського суду чи погоджувальної комісії та їх функціонування.

Станом на 30 вересня 2008 р. її учасниками є лише 23 держави [9]. Україна в Конвенції участі не бере. Її положення не набули чинності, але багато з них діє в якості звичаєвих норм.

Правоздатність держав як первинних суб'єктів міжнародного права носить універсальний характер, тоді як правоздатність міжнародних організацій має обмежений, спеціальний характер: волевиявлення міжнародної організації повинно точно відповідати компетенції, встановленій державами в правилах організації, перш за все в статуті [106, с. 67; 18, с. 15].

В установчих актах міжнародних організацій договірна правоздатність закріплюється, як правило, двома способами:

- 1) в загальних положеннях, що передбачають укладення будь-яких договорів, що сприяють виконанню завдань організації (ст. 65 Чиказької конвенції про міжнародну цивільну авіацію, 1944 р.) [42];

2) в спеціальних положеннях, що визначають можливість укладення організацією певних видів договорів (ст. 43 та 63 Статуту ООН) з певними сторонами [62, с. 220].

При укладенні міжнародного договору виникає питання, чи володіє дана міжнародна організація договірною правоздатністю, і якщо так, то в якому обсязі. В науці міжнародного права існують різні погляди на це питання. Наприклад, О. О. Шибасєва і М. Поточний вважають, що питання об'єму договірної правоздатності міжнародних організацій вирішується щодо кожної організації окремо [133, с. 69]. Я. Броунлі притримується думки, що об'єм договірної правоздатності міжнародних організацій може бути встановлений шляхом тлумачення їхніх установчих актів і звернення до доктрини “компетенції, що мається на увазі” [160, с. 684]. Американський юрист Шеєр вважає, що міжнародні організації можуть здійснювати договірну правоздатність, що необхідна для виконання їхніх цілей та функцій [200, с. 565]. Те, що міжнародна організація має функціональний характер договірної правоздатності закріплено в Преамбулі Віденської Конвенції 1986 р.: “міжнародна організація володіє такою правоздатністю укладати договори, яка необхідна для виконання її функцій і досягнення її цілей”.

Як вже згадувалося, основним джерелом договірної правоздатності міжнародних організацій є їхні установчі акти. Окрім того джерелами можуть бути угоди, укладені міжнародними організаціями, резолюції органів міжнародних організацій за умови відповідності вказаних документів положенням статуту [132, с. 149].

Договірна практика міжнародних організацій свідчить, що вони нерідко вносять зміни в правила, що регулюють правоздатність цих організацій, і договірної в тому числі, шляхом застосування нової

практики, в якості суб'єкта міжнародного права, володіючи нормотворчою ініціативою [2, с. 32].

Міжнародні організації, як і держави, здійснюють свою договірну правоздатність через свої органи, а ті в свою чергу – через своїх представників чи вповноважених, що визначається статутом організації [107, с. 93]. Найширшою договірною правоздатністю володіє ООН. В її Статуті передбачено ведення переговорів і укладення договорів з політичних, економічних, воєнних та інших питань з державами, групами держав та іншими міжнародними організаціями (ст. 35, 43, 44, 50, 53, 57, 63, 64, 77, 79, 83, 85, 98 та інші статті ООН). Якщо ж в статуті міжнародної організації немає статей, що передбачають її право укладення міжнародних договорів, місце має мовчазна згода всіх держав-членів на такі дії [107, с. 89].

Загалом більшість установчих актів міжнародних організацій не містить чітких положень щодо їх правосуб'єктності. В результаті, існує багато концепцій та доктрин щодо правосуб'єктності міжнародної організації [197, с. 978; 196, с. 111], які вже були розглянуті вище.

Беручи до уваги можливість виходу міжнародної організації за рамки її установчого акту, деякі вчені говорять про можливість організації вчиняти будь-які дії, що прямо не заборонені статутом [199, с. 264]. Американський вчений-міжнародник У. Фрідман стверджує, що статут є досить гнучким документом, по своїй природі схожим на конституцію. Від його положень можна відхилятися, що вважається не порушенням, а зміною та розвитком [176].

Радянські вчені піддали таку думку гострій критиці [107, с. 378]. Вони зробили акцент на тому, що міжнародна організація відрізняється від держав, а тому немає сенсу їх ототожнювати. Фактично, установчий

акт міжнародної організації є юридичною формою, яка опосередковує відносини між суверенними державами. Відповідно, правосуб'єктність надається міжнародній організації згідно положень її установчого акту.

Проте не можна забувати, що правоздатність міжнародних організацій повною мірою залежить від її статусу, практики, з якою погодилися держави-члени. Об'єм і коло прав міжнародної організації залежить від цілей та функцій, покладених на неї членами, та є особливим для кожної організації. "Лише держави можуть визначити характер кожної створеної ними організації, цілі, досягнення яких вона прагнути, і засоби, які вони надають у використання організації" [107, с. 369].

Треба зазначити, що часто міжнародні організації володіють не лише чітко визначеними і сформульованими повноваженнями, але й такими, що не були передбачені в установчому акті, але необхідні для їх діяльності [132, с. 43]. Ці повноваження називаються повноваженнями, що маються на увазі. Але не можна забувати, що від прав і обов'язків, наданих державами-членами міжнародній організації залежать і права та обов'язки, що можуть бути нею набуті внаслідок укладення міжнародних договорів з іншими суб'єктами міжнародного права. Також "певне розширення обсягу правосуб'єктності міжнародної організації є можливим шляхом прийняття рішень її органами (при відсутності заперечень зі сторони держав-членів)", – зазначає В. М. Шумілов [135, с. 102].

Європейська економічна комісія (ЄЕК) ООН - одна з 5 регіональних комісій ООН, утворена Економічною і Соціальною радою ООН у 1947 р. для відновлення післявоєнної Європи, розвитку економічної діяльності і посилення економічних відносин міжєвропейськими країнами, а також

між Європою та іншими країнами світу. Україна є одним із засновників ЄЕК ООН. Членами Комісії є 56 країн, включаючи 28 членів Європейського Союзу, США, Канаду, Ізраїль, а також країни Співдружності Незалежних Держав.

В сучасному міжнародному праві діє багато міжнародних актів, котрі були укладені міжнародними організаціями з державами чи між собою. А це засвідчує, що міжнародні організації володіють власною, хоча й не суверенною волею в її юридичному розумінні, котру міжнародна організація втілює в міжнародно-правовому акті. Отже, договірна правоздатність спеціалізованих установ є однією із ознак їхньої правосуб'єктності. Ця самостійна воля міжнародних організацій, як вже згадувалося, є, зазвичай, результатом узгодження волі держав-членів, але в жодному випадку не їх злиття, котре б означало наддержавність міжнародної організації. Воля міжнародної організації існує паралельно з волею її держав-членів і знаходить свій вияв у діяльності міжнародної організації та її органів. Зміст та обсяг волі організації завжди залежить від її членів, тобто держав. На думку В. Дегана, обсяг договірної правоздатності міжнародної організації прямо пов'язаний з її правосуб'єктністю [168, с. 366].

Одним із основних елементів міжнародної правосуб'єктності є договірна правоздатність. В науці міжнародного права не існує єдиного погляду на природу договірної правоздатності міжнародних організацій загалом, не говорячи вже про спеціалізовані економічні установи. Автор проаналізував праці, присвячені цій проблемі, й зробив спробу узагальнити їх основні положення, виділяючи основні концепції щодо права укладення міжнародних договорів міжнародними організаціями [14, с. 62].

Отже, згідно першої концепції, договірну правоздатність міжнародних організацій можна вивести безпосередньо з факту їх існування в якості суб'єкта міжнародного права. Фактично, сама наявність правосуб'єктності передбачає наявність і договірної правоздатності як невід'ємної ознаки суб'єкта міжнародного права. Прихильники цієї точки зору вважають, що договірна правоздатність міжнародних організацій впливає з їх правосуб'єктності. Так, на думку М. Рамо-Монтальдо, із міжнародної правосуб'єктності випливають права міжнародної організації, що надають їй можливість реалізувати в міжнародних відносинах, зокрема вступати у відносини з іншими суб'єктами міжнародного права [96, с. 154]. Д. І. Фельдман стверджує, що "міжнародна правосуб'єктність визначає здатність здійснювати самостійно міжнародно-правові дії" [60, с. 19], до яких можна віднести й укладення міжнародних договорів. Звичайно, в цієї концепції є свої недоліки, адже визнання будь-якого утворення суб'єктом міжнародного права не визначає його конкретних прав і обов'язків. До того ж згідно цієї концепції незрозуміло, як однакові похідні суб'єкти міжнародного права – міжнародні організації – можуть мати різний обсяг договірної правоздатності [2, с. 20].

Другою концепцією договірної правоздатності є "статутна", згідно з якою основою правоздатності міжнародної організації є її установчий акт та документи, що його доповнюють. "Наявність правосуб'єктності само по собі ще не є підтвердженням права заключати міжнародні договори, і все залежить від положень установчого акту даної організації [5, с. 413]. О. О. Шибасєва зазначає, що міжнародна організація "лише тоді має договірну правоздатність, коли це передбачено її установчим актом і лише в тому обсязі, в якому це зафіксовано" [130, с. 195]. Суть концепції

полягає в тому, що основою всіх прав та обов'язків міжнародної організації є статут та інші додаткові документи, що регулюють її функціонування [136, с. 17; 61, с. 106]. Дійсно, міжнародна організація може отримати право укладати міжнародні угоди лише від держав-членів, які це закріплюють, в першу чергу, в установчому акті. Але й тут є свої недоліки, адже, як вже згадувалося вище, не всі установчі документи міжнародних організацій містять такі положення, а їхня практика свідчить, що на основі статуту і згідно його положень є можливим розширення компетенції організації шляхом прийняття додаткових рішень державами-членами, органами організації чи згідно практики, з якою погодилися всі члени, тобто за принципом їх мовчазної згоди [2, с. 21; 106, с. 89].

Дуже поширеною є третя концепція – "повноважень, що маються на увазі" [160, с. 684; 2, с. 22]. Згідно з нею, статут міжнародної організації, який не завжди містить конкретні положення щодо її компетенції в сфері укладення міжнародних договорів, не перешкоджає здійсненню такої компетенції, яка мається на увазі, на основі тлумачення установчого акту. В основі цієї концепції лежить вже згадане вище консультативне заключення Міжнародного суду ООН від 11 квітня 1949 р. щодо відшкодування шкоди, завданої на службі в ООН [143]. В. М. Шумілов пише: "...статут міжнародної організації може містити такі елементи правосуб'єктності, що маються на увазі, а саме: якщо, наприклад, в установчому акті прямо не передбачено можливість укладати договори, то мається на увазі, що організація може їх укладати в межах статуту для досягнення своїх цілей (за відсутності заперечень зі сторони держав-членів)" [135, с. 102]. Справді, держави-члени покладають на міжнародну організацію певні функції й наділяють її компетенцію, що є необхідною

для їх здійснення. На підставі цього функції міжнародної організації можна поділити на первинні та похідні [208, с. 9]. Первинні функції – це ті, що прямо передбачені статутом, а похідні – здійснення яких може впливати з установчого акту. Фактично, укладення договору міжнародною організацією неможливе, якщо це не передбачено установчим документом організації, не впливає з його положень чи не підтверджується практикою організації, що виникла в процесі її діяльності зі згоди держав-членів.

Відсутність у міжнародному праві загальних норм щодо договірної правоздатності міжнародних організацій сприяла зверненню вчених до звичаєвого права [161, с. 154; 198, с.135]. Прихильники цієї концепції стверджують, що правом укладати міжнародні договори міжнародні організації наділені в силу звичаєвого права, тобто як і інші суб'єкти міжнародного права. Але у застосуванні цієї концепції знову виникає питання щодо різного обсягу правоздатності у різних міжнародних організацій, що не дозволяє вважати звичаєве право основою повноважень міжнародних організацій [2, с. 23].

П'ятою концепцією договірної правоздатності міжнародних організацій є "іманентна". Так, Ф. Сейерстед вважає, що "всі види міжнародних організацій, великі й маленькі, універсальні і регіональні, політичні і технічні, мають правоздатність укладати договори з державами і іншими міждержавними організаціями" [199, с. 262]. Він стверджує, що така правоздатність притаманна будь-якій організації, а в її основі лежить загальне міжнародне право. Теорія "іманентної компетенції" знайшла своє відображення і у рішенні Міжнародного суду ООН від 20 липня 1962 р. щодо деяких видатків ООН [139]. Суд вирішив, що організація може здійснювати будь-які дії, що є необхідними для

виконання цілей організації [170]. На думку Ф. Сейєрстеда, договірна правоздатність міжнародних організацій “внутрішньо притаманна” їм і майже безмежна [199, с. 264].

Можна виділити ще й шосту концепцію – функціональну, і хоча ця концепція частково перетинається з концепцією "повноважень, що маються на увазі", у сучасній літературі з міжнародного права її виділяють у окрему [170; 50, с. 157; 16, с. 494]. Згідно неї правоздатність міжнародної організації може здійснюватися лише в межах її функціональних потреб та в межах її "правил". Саме ця концепція останнім часом набуває все більшого поширення.

До речі, таку ж точку зору закріплено і у Віденській конвенції 1986 р., про яку вже йшла мова вище. У ст. 6 говориться: "Правоздатність міжнародних організацій укладати договори регулюється правилами цих організацій". Під "правилами" маються на увазі "установчі акти організацій, прийняті відповідно до них рішення та резолюції, а також усну практику організацій" (ст. 2) [9, с. 375].

Існування стількох різних точок зору на договірну правоздатність міжнародних організацій свідчить про складність даної проблеми. І все ж у всіх концепціях є одне спільне – право укладати договори повинно співвідноситись чи прямо впливати із "правил" міжнародної організації [16, с. 494]. Таким чином, на нашу думку, договірна правоздатність спеціалізованих економічних установ ООН має виключно функціональний характер, обумовлений установчим актом та цілями кожної організації.

Разом з тим, що стосується правоздатності Європейської економічної комісії ООН, то вона впливає з такого.

ЄЕК ООН служить для урядів регіональним форумом для розробки конвенцій, норм і стандартів з метою гармонізації дій і полегшення обміну думками між державами-членами. Виконуючи цю функцію, ЄЕК ООН забезпечує гарантії безпеки і якості споживачам, допомагає охороняти навколишнє середовище, спрощує процедури торгівлі, а також сприяє тіснішому єднанню держав-членів всередині регіону та їх більш повної інтеграції в світову економіку".

Результати такої - здавалося б, техніко-методологічної - діяльності ЄЕК ООН виявилися надзвичайно різноманітні, а їх значення вийшло далеко за спочатку поставлені межі. Пояснення просте: будь-яку статистичну інформацію (в тому числі в галузі соціально-економічного розвитку) набагато зручніше збирати (витягувати), якщо вона міститься в стандартних формах. Потім, повсюдне використання подібних форм дозволяє учасникам цього процесу (комерсантам) економити час і гроші на розробку проектів контрактів і взагалі на структуруванні та оформленні торгово-економічних договірних відносин, а значить - активізує і самі ці відносини. Ну а змістовним рівнем вимог, укладених в стандартних формах, зумовлюються в кінцевому рахунку властивості товарів (продукції), включаючи їх безпеку, номенклатуру і якість. Звідси - прагнення ЄЕК ООН до розробки Типових договорів, Загальних умов здійснення експортноімпортних операцій з різними об'єктами, а також Керівництва але скоєння таких операцій і їх оформлення за допомогою зовнішньоторговельних контрактів. Подібно будь-яким іншим актам приватно уніфікації вони юридично не обов'язкові, але дуже бажані для застосування. І не тільки через високий авторитет їх розробників, і не тільки через те, що їх використання просто зручно (раціонально), але також і тому, що з змістовної точки зору акти ЄЕК ООН є ті зразки,

орієнтири, прагнення до досягненню яких є необхідним умовою постійного підвищення конкурентоспроможності товарів, що реалізуються, а значить - і умовою, без якого па міжнародному ринку з його високорозвиненою конкуренцією просто не втриматися.

Протягом останніх років відбуваються значні зміни в сфері договірної компетенції спеціалізованих установ системи ООН економічного характеру. Суттєво змінюється характер та зміст угод, що укладаються цими міжнародними організаціями. Від взаємовідносин на двосторонній основі організації переходять до широкомасштабного багатостороннього регулювання економічних відносин, що значно полегшує співпрацю в цій сфері.

"Міжнародна правосуб'єктність міжнародної організації ґрунтується на нормах загального міжнародного права, тоді як договірна правоздатність міжнародної організації визначається її правилами", – зазначає А. Н. Талалаєв [106, с. 61]. В основі правил міжнародної організації лежить її статут. Саме цей документ є основним джерелом її договірної правоздатності, на підставі якого можна визначити її обсяг.

На думку Ренати Сонненфелд, обсяг договірної правоздатності кожної міжнародної організації має бути чітко визначений у її статуті чи правилах, а за їх відсутності, питання має вирішуватися шляхом застосування загальних принципів тлумачення звичаєвих норм міжнародного права [201, с. 205].

За характером установчих актів можна виділити дві групи спеціалізованих установ ООН економічного характеру:

- 1) спеціалізовані установи ООН, котрі діють на основі установчого акту, що за своєю природою є міжнародним договором, за допомогою якого держави-члени наділяють організацію відповідною

компетенцією. До них належить переважна більшість спеціалізованих установ;

2) спеціалізовані установи ООН, що діють на базі інших документів. До них належить ЮНІДО, створена на основі резолюції Генеральної Асамблеї ООН [207, с. 21].

Установчі акти часто не зачіпають питань міжнародної правосуб'єктності організації [197, с. 1100], особливо, що стосується відносно молодих спеціалізованих установ. З точки зору автора, це можна пояснити тим, що на сьогоднішній день немає потреби зазначати в статуті організації наявність у неї правосуб'єктності, адже цей факт вже є незаперечним і очевидним.

Будучи одним із видів багатосторонніх міжнародних договорів, установчі акти спеціалізованих установ ООН мають типову форму і певні особливості щодо порядку прийняття цих актів, вступу їх у силу, застережень, тлумачення тощо. Всі вказані особливості пояснюються універсальним характером даних міжнародних організацій, предметом регулювання, зв'язком з ООН.

Проблеми щодо тлумачення установчого договору можуть виникати в двох випадках: до здійснення певних дій, що порушують положення статуту, чи в процесі або після їх здійснення [5, с. 419]. Міжнародний Суд ООН при тлумаченні Статуту ООН застосував доктрину “компетенції, що мається на увазі”. В консультативному висновку по справі про відшкодування збитків він зазначив, що “права та обов'язки такого суб'єкта міжнародного права, як ООН, повинні залежати від її цілей та функцій, конкретно вказаних чи таких, що маються на увазі, в її установчих актах й отримали розвиток в практичній діяльності” [143]. На практиці посилення на “компетенцію, що мається на

увазі”, можна пов’язати з принципом організаційної ефективності. Так, в тому ж висновку, Суд зазначив, що “згідно з міжнародним правом ООН володіє повноваженнями, котрі, хоча прямо й не передбачені в Статуті, все ж надані їй в силу того, що вони необхідні їй для здійснення її зобов’язань”.

Проте треба пам’ятати, що ці принципи тлумачення повноважень повинні відповідати п. 1 ст. 2 Статуту ООН, де говориться, що “Організація заснована на принципі суверенної рівності всіх її членів”, а також п. 7 ст. 2, де мова йде про внутрішню компетенцію держав-членів. Особливо обережно треба ставитись до виведення договірної правоздатності з самого факту правосуб’єктності на основі доктрини “повноважень, що маються на увазі”. Тобто сама договірна правоздатність не може виходити за рамки правосуб’єктності в якості її складової частини, а також носить суто функціональний характер. Правосуб’єктність, в свою чергу, ґрунтується на доктрині “компетенції, що мається на увазі”.

Аналіз положень установчих договорів міжнародних організацій свідчить про те, що договірна правоздатність закріплюється в них двома способами:

- в загальних положеннях, що передбачають право укладати будь-які міжнародні договори, що сприяють виконанню завдань організації;
- в спеціальних положеннях, що визначають можливість укладення організацією певних договорів лише з визначеними сторонами чи з певних питань [15, с. 138].

Якщо взяти до уваги, що укладення міжнародного договору є однією з основних форм міжнародної співпраці, то стає нелогічним виводити окреме положення щодо договірної правоздатності тієї чи іншої

установи. Взагалі треба взяти до уваги вже вищезгадане, що чим молодша спеціалізована установа та, відповідно, її установчий акт, тим менше було необхідності закріплювати її правосуб'єктність, договірну правоздатність, навіть статус юридичної особи окремим положенням, адже станом на сьогоднішній день ці явища є незаперечним атрибутом кожної міжнародної організації.

Не можна забувати, що правоздатність міжнародних організацій повною мірою залежить від її статусу, практики, з якою погодилися держави-члени. Обсяг і коло прав міжнародної організації залежить від цілей та функцій, покладених на неї членами, та є особливим для кожної організації.

Таким чином спеціалізовані економічні установи ООН можуть укласти міжнародні договори з суб'єктами, що здійснюють діяльність у економічній сфері чи мають такий намір. Такі угоди можуть носити як адміністративний, так і неадміністративний характер, але в жодному випадку не можуть мати політичного характеру, і повинні укладатися з метою досягнення цілей організації, тобто координації співпраці держав-членів в економічній сфері.

Отже, можна зробити висновок, що договірна правоздатність спеціалізованих економічних установ ООН – це право укласти міжнародні угоди адміністративного та неадміністративного характеру з метою координації співпраці в економічній сфері, яке закріплюється в установчих документах організації, впливає з положень таких документів чи підтверджується практикою організації, яка має місце за згоди держав-членів.

2.2. Договори Європейської економічної комісії ООН з державами

В останні роки значно розширилось коло договорів, що може укладати ЄЕК ООН. Це пояснюється тим, що наявність договірної правоздатності у міжнародних організацій не означає, що будь-яка міжнародна організація може укладати будь-які міжнародні договори. Компетенція міжнародної організації укладати міжнародні договори пов'язана з компетенцією держав-членів укладати їх, тому що, зазвичай, інтереси міжнародної організації це сукупність інтересів її членів. Фактично, саме держави-члени наділяють міжнародну організацію договірною правоздатністю та встановлюють її межі.

Таким чином міжнародні організації мають різний обсяг договірної правоздатності, що прямо пов'язано з їхньою компетенцією. Міжнародні організації в силу своєї похідної від держав природи не укладають і не можуть укладати договори, що прямо не пов'язані зі сферою їхньої діяльності. До таких договорів, наприклад, належать політичні договори деяких видів, такі як договори про дружбу, співпрацю і взаємодопомогу, союзні і мирні договори, про нейтралітет, про обмін територіями, про встановлення дипломатичних відносин і т. д.

Об'єктами договорів за участю ЄЕК ООН є в основному економічні і соціальні питання, що входять до їх компетенції згідно з установчими актами. При чому договори ЄЕК ООН з державами мають значно ширше коло об'єктів, ніж договори, котрі міжнародні організації укладають між собою [12, с. 182].

Сам термін “договір” (treaty), як правило, не застосовується до угод, котрі укладаються міжнародними організаціями. Основним терміном, що застосовується до таких угод є термін “міжнародна угода” (international

agreement). Хоча серед договірної бази спеціалізованих економічних установ можна зустріти і інші найменування міжнародних договорів, наприклад, меморандум про взаєморозуміння (memorandum of understanding) [32, с. 154].

За сторонами договору міжнародні угоди міжнародних економічних організацій можна розділити на такі основні групи:

- 1) договори про співпрацю з державами;
- 2) договори про співпрацю з міжнародними організаціями [2, с. 207].

В свою чергу договори з державами можна теж поділити на дві групи:

- 1) з державами, що не входять до складу організації;
- 2) договори з державами-членами [2, с. 54; 19, с. 53].

Отже, розглянемо спершу договори про співпрацю з державами, що не входять до складу установи. ЄЕК ООН співпрацює лише зі своїми членами. Зазвичай, якщо держава, що не входить до складу організації зацікавлена в співпраці з міжнародною організацією, вона стає її членом, повним, частковим чи асоційованим, в залежності від “правил” міжнародної організації. І все ж договори з державами, що не входять до складу організації, укладаються. Міжнародна організація може потребувати співпраці з державами, що до неї не входять. Багато міжнародних організацій збирають інформаційні та статистичні дані. Якщо така інформація потрібна й від держави, що не входить до складу організації, остання може укласти угоду щодо її надання. Також можуть бути й інші підстави укладення такого договору.

Під егідою ЄЕК укладено та діє понад 110 міжнародних конвенцій і угод з питань залізничного, водного та автомобільного транспорту,

змішаних і контейнерних перевезень, перевезення небезпечних вантажів, охорони довкілля, статистики, полегшення умов торгівлі. Серед цих міжнародно-правових документів є такі відомі, як:

- Конвенція про транскордонне забруднення повітря на великі відстані та її протоколи,
- Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів з використанням книжки МДП,
- Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів,
- Європейська угода про перевезення небезпечних вантажів тощо.

Деякі з цих конвенцій та норм застосовуються не тільки країнами регіону, а і міжнародним співтовариством у цілому. Україна є стороною більшості зазначених міжнародно-правових документів. Наприклад, Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів застосовується до будь-якого договору автомобільного перевезення вантажів транспортними засобами за винагороду, коли зазначені в договорі місце прийняття вантажу для перевезення і місце, передбачене для доставки, знаходяться у двох різних країнах, з яких принаймні одна є договірною країною, незважаючи на місце проживання і громадянство сторін.

2.3. Договори Європейської економічної комісії ООН з міжнародними організаціями

ЄЕК послідовно розширює співробітництво і координує свою діяльність з глобальними програмами та установами ООН (ЮНЕП, ЮНКТАД), СОТ, регіональними організаціями та фінансовими структурами (ОБСЄ, ОЕСР, ЄБРР, ЄК, ЄВРАЗЕС), а також субрегіональними організаціями (ЧЕС, РДБМ, ЦЄІ). Комісія надає також сприяння реалізації Ініціативи для країн Південно-Східної Європи (СЕКІ), Спеціальної програми для країн Центральної Азії (СПЕКА).

Договори, сторонами яких є міжнародні організації, є менш чисельними, ніж договори міжнародних організацій з державами. Договори спеціалізованих економічних установ ООН з міжнародними організаціями можна поділити на три категорії:

- 1) договори з ООН;
- 2) договори спеціалізованих економічних установ між собою;
- 3) договори з іншими міжнародними організаціями [13, с. 110].

Як вже згадувалося вище, коло об'єктів таких договорів значно вужче, ніж договорів, що укладаються з державами. Основну масу таких договорів становлять угоди про співпрацю та координацію діяльності. Компетенція "повноважень, що мається на увазі" виходить з незаперечного положення, що права і обов'язки міжнародних організацій, необхідні для досягнення мети їх створення можуть впливати з укладених ними міжнародних договорів. Це дозволяє говорити про те, що характер відносин між міжнародними організаціями визначається принципом координації і принципом співпраці, котрі діють поряд з

іншими принципами міжнародного права, адже саме вони лежать в основі договірних відносин між міжнародними організаціями [13, с. 190].

Принцип співпраці є договірною нормою права міжнародних організацій й закріплюється у договорах, що вони укладають між собою. Головне призначення цього принципу – регулювати певну сферу відносин міжнародних організацій, пов'язану зі співпрацею між ними, що носить функціональний характер. Його основний зміст складають такі елементи як рівноправність і взаємність прав і обов'язків сторін, що домовляються. Зміст визначає організаційні форми здійснення цього принципу. До них належить: взаємне представництво організацій, консультації їх головних адміністративних посадових осіб, обмін інформацією і т. д.

Угоди про співпрацю укладаються спеціалізованими установами як між самими спеціалізованими установами, так і з міжнародними організаціями, що не входять до системи ООН.

Зміст договорів про координацію діяльності та співпрацю схожий [22, с. 348]. Принцип координації на відміну від принципу співпраці ґрунтується не на рівності прав і обов'язків координуючої організації та організації, котру координують, а на відповідних зобов'язаннях організації, котру координують, перед координуючою організацією. Принцип координації вимагає своїх, притаманних лише йому, організаційних форм, основними з яких є: надання ООН організаціями, котрих вона координує, звітів про їх діяльність, відомості про річні бюджети й прийняття ООН відповідних рекомендацій щодо політики й діяльності цих організацій. За допомогою координації можна забезпечити певний контроль зі сторони ООН за діяльністю спеціалізованих установ. Проте ООН як координуюча організація не

може приймати рішення, що мають обов'язкову силу, для організацій, котрі вона координує. Її права не йдуть далі прийняття рекомендацій. Таким чином, принцип координації складається з двох елементів. З однієї сторони, він містить елементи принципу співпраці, а з іншої – односторонній характер зобов'язань організацій, котрих координують, тобто передбачає певну міру підпорядкованості цих організацій ООН. Звичайно, така підпорядкованість не зачіпає функціональної незалежності організацій, котрих координують, і відрізняється від принципу субординації тим, що у координуючій організації відсутня вища влада щодо організацій, які вона координує.

Договори про координацію передбачають обмін інформацією та документацією, обмін спостерігачами, спільні консультації, а також взаємну допомогу при здійсненні спільних завдань. Всі вони є двосторонніми. Фактично, найяскравішим прикладом договорів про координацію діяльності є договори, що між ООН та її спеціалізованими установами. До категорії цих угод належать договори, що укладаються спеціалізованими установами з ООН згідно ст. 57 Статуту ООН (relationship agreements) [32, с. 153].

Статутом передбачено, що спеціалізовані установи ООН – створені на основі міжурядових угод і наділені широкою міжнародною відповідальністю, зазначеною в їхніх установчих актах, в економічній, соціальній, культурній сфері, сфері охорони здоров'я, освіти і т. д., і мають зв'язок з ООН (ст. 57 Статуту ООН). Положення, закріплене ст. 63 Статуту, говорить про угоду між спеціалізованими установами і ЕКОСОП, що визначає умови, на яких відповідна установа вступає в зв'язок з ООН. ЕКОСОП може координувати їх діяльність шляхом проведення консультацій і надання рекомендацій (ст. 63 Статуту ООН).

Статут лише в загальному згадує про природу та зміст угоди між спеціалізованою установою та ООН. Угоди можуть відрізнятися між собою формулюванням положень. Згідно з ними ООН, як вже згадувалося вище, виконує не контролюючу роль, а координаційну. Адже саме до форм координації діяльності можна віднести надання консультацій та рекомендацій (ст. 70 Статуту ООН).

Угоди спеціалізованих установ з ООН мають загальноприйнятну форму і в той же час певні відмінності: ООН згідно умов такого договору визнає певну організацію спеціалізованою установою в рамках системи ООН. Як вже згадувалося вище, всі договори спеціалізованих установ з ООН схожі за своєю структурою. В них розглядаються питання щодо визнання спеціалізованої установи, координації її діяльності та співробітництва в адміністративній, статистичній та технічній сферах, взаємного представництва, пропозицій про включення в порядок денний, рекомендацій, щорічних доповідей, інформації та документації, допомоги ООН, передачі технологій, підопічних та несамостійних територій, можливості звернення за консультативним висновком до Міжнародного Суду, відносин з іншими установами, що входять в систему ООН, регіональних та місцевих відділень, персоналу, бюджетних та фінансових питань, видачі пропусків ООН.

Всі угоди містять положення про представництво, що ґрунтується на ст. 70 Статуту ООН. Проте, якщо Статут передбачає участь без права голосу спеціалізованих установ в заходах, що проводяться ЕКОСОП чи створеними нею комісіями, а також участь представників ЕКОСОП в засіданнях спеціалізованих установ, то угоди з ООН визначають таке ж положення для Генеральної Асамблеї. ООН може направити своїх представників для участі в будь-яких формах діяльності спеціалізованих

установ, але без права голосу. Це є досить природнім з огляду на широку міжнародну відповідальність ООН. Угоди з МБРР і МВФ зазначають, що представники ООН можуть брати участь в усіх засіданнях, що регулярно чи спеціально скликаються Фондом чи Банком щодо питань, що входять в сферу інтересів ООН чи безпосередньо її стосуються. Представники спеціалізованих установ можуть брати участь у засіданнях ЕКОСОП, її комісій чи комітетів, але також без права голосу.

Статут ООН зазначає, що координуюча функція ЕКОСОП здійснюється шляхом надання рекомендацій спеціалізованим установам, Генеральній Асамблеї і державам членам (ст. 63 Статуту ООН). Всі ці угоди, окрім угод з МБРР, МВФ, ВПС, передбачають, що установи беручи до уваги зобов'язання, функції і повноваження ООН згідно Статуту ООН і обов'язок ООН згідно Статуту “робити рекомендації для координації політики, діяльності спеціалізованих установ, погоджуються розглядати якнайшвидше у відповідних органах всі рекомендації, надані ГА і ЕКОСОП, а також проводити консультації з ООН, на її прохання, з огляду на рекомендації, належним чином інформувати ООН про вжиті заходи спеціалізованими установами чи їхніми членами для реалізації рекомендацій” (ст. 5 Угоди між ООН і ЮНІДО).

Отже, співпраця економічних установ ООН, в тому числі і ЄЕК ООН здійснюється на основі двох принципів – принципу співпраці та принципу координації. Зміст угод між спеціалізованими установами та спеціалізованими установами і міжнародними організаціями, що не входять до системи ООН, загалом не відрізняється. Такі договори ґрунтуються на рівноправності сторін і передбачають основні форми та механізми співпраці загалом чи у окремо взятій сфері. Що ж стосується договорів спеціалізованих економічних установ і ООН, то в основі вже

лежить принцип координації, тобто ООН має керівні координуючі повноваження щодо діяльності установ. Вони їй підзвітні, що передбачається договорами, які укладаються між ЕКОСОП і установами.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У ході дослідження особливостей спеціалізованих економічних установ системи ООН, їх права укладати міжнародні договори та практики щодо цього автор зробив наступні висновки.

1. Встановлено особливості міжнародної правосуб'єктності ЄЕК ООН порівняно з правосуб'єктністю інших суб'єктів міжнародного публічного права. Ці особливості стосуються: походження, об'єму та способів припинення правосуб'єктності. Міжнародна правосуб'єктність ЄЕК ООН має функціональний характер. Права й обов'язки ЄЕК ООН залежать від її цілей, а об'єм не перевищує функціональних потреб. Існування та припинення правосуб'єктності ЄЕК ООН повністю залежить від волі її держав-членів.

Доведено, що основною відмінністю спеціалізованих економічних установ від інших міжнародних економічних організацій є зв'язок з ООН через договір, котрий укладається спеціалізованими установами з ЕКОСОП. Виділено основні види співпраці ЄЕК ООН:

- співробітництво з ООН, її органами та спеціалізованими установами;
- надання консультацій та іншої технічної допомоги ООН;
- обмін інформацією та документацією між ООН та спеціалізованою установою;
- надання щорічного звіту про свою діяльність;
- надання ООН інформації, спеціальних доповідей та досліджень, допомоги на її запит;
- співробітництво при наданні технічної допомоги;
- надання будь-якої інформації на запит Міжнародного Суду;

- укладення угод з ООН та іншими спеціалізованими установами, міжурядовими організаціями;
- проведення взаємних з ООН консультацій з різних питань;
- співпраця з ООН у сфері обміну персоналом.

Ці дії ЄЕК ООН можуть здійснювати лише в межах своєї компетенції, що передбачено в їх установчих актах.

2. Класифіковано за характером діяльності спеціалізовані економічні установ на:

- безпосередньо економічні;
- установи економічного характеру.

Визначено місце ЄЕК ООН в цій класифікації: установа економічного характеру.

ЄЕК ООН – це міжурядова організація, що здійснює співробітництво в спеціальних областях і пов'язана з ООН. Вона здійснює свою діяльність на постійній основі.

3 Встановлено, що існує три концепції договірної правоздатності ЄЕК ООН:

- 1) договірну правоздатність ЄЕК ООН можна вивести безпосередньо з факту їх існування в якості суб'єкта міжнародного права;
- 2) основою правоздатності ЄЕК ООН є її установчий акт та документи, що його доповнюють;
- 3) Статут ЄЕК ООН не перешкоджає здійсненню такої компетенції, яка мається на увазі на основі тлумачення установчого акту.

Згідно положень Віденської Конвенції 1986 р. договірній правоздатності ЄЕК ООН також надається функціональний характер.

Існування стількох різних точок зору на договірну правоздатність ЄЕК ООН свідчить про складність даної проблеми. І все ж у всіх

концепціях є одне спільне – право укладати договори повинно співвідноситись чи прямо впливати із "правил" ЄЕК ООН.

Доведено, що договірна правоздатність ЄЕК ООН має виключно функціональний характер, обумовлений установчим актом та цілями, і може розвиватися міжнародно-правовою практикою ЄЕК ООН.

4. Встановлено, що наявність договірної правоздатності у ЄЕК ООН не означає, що вона може укладати будь-які міжнародні договори. Компетенція ЄЕК ООН укладати міжнародні договори пов'язана з компетенцією держав-членів укладати їх, тому що, зазвичай, інтереси ЄЕК ООН це сукупність інтересів її членів. Фактично, саме держави-члени наділяють ЄЕК ООН договірною правоздатністю та встановлюють її межі. Таким чином ЄЕК ООН має обсяг договірної правоздатності, що прямо пов'язаний з їхньою компетенцією.

5 ЄЕК ООН в силу своєї похідної від держав природи не укладає і не може укладати договори, що прямо не пов'язані зі сферою її діяльності. До таких договорів, наприклад, належать політичні договори. Об'єктами договорів за участю ЄЕК ООН є економічні питання, що входять до її компетенції.

6. Встановлено, що співпраця ЄЕК ООН та спеціалізованих економічних установ ООН здійснюється на основі двох принципів – принципу співпраці та принципу координації. Зміст угод між спеціалізованими установами та спеціалізованими установами і міжнародними організаціями, що не входять до системи ООН, загалом не відрізняється. Що ж стосується договорів спеціалізованих економічних установ і ООН, то в основі вже лежить принцип координації: ООН має керівні координуючі повноваження щодо діяльності установ. Вони їй

підзвітні, що передбачається договорами, які укладаються між ЕКОСОР і
установами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аречага Э. Х. Современное международное право / Э. Х. Аречага ; [пер. с исп.]. – М. : Прогресс, 1983. – 480 с.
2. Архипова Л. Б. Договора международных экономических организаций социалистических стран / Архипова Л. Б. – М. : Наука, 1989. – 176 с.
3. Баскин Ю. Я. История международного права / Ю. Я. Баскин, Д. И. Фельдман. – М. : Международные отношения, 2016. – 205 с.
4. Бобров Р. В. Организация Объединенных Наций (Международно-правовой очерк) / Р. В. Бобров, С. А. Малинин. – Ленинград : Изд-во ЛГУ, 1960. – 83 с.
5. Броунли Я. Международное право : в 2 кн. / Я. Броунли ; [под ред. Г. И. Тункина]. – М. : Прогресс, 1977–1977. – Кн. 2. – 1977. – 507 с.
6. Бруз В. С. Спеціалізовані установи системи ООН : навч. посібник / Бруз В. С. – К. : Либідь, 1995. – 116 с.
7. Буткевич В. Г. Міжнародне право. Основи теорії / Буткевич В. Г., Мицик В. В., Задорожній О. В. – К. : Либідь, 2003. – 608 с.
8. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/?nreg=995_118.
9. Венская конвенция о праве договоров между государствами и международными организациями или между международными организациями 1986 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.memo.ru/prawo/int-law/860321.htm>.
10. Венская конвенция о представительстве государств при международных организациях [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1274639&subID=100134599,100134601>.

11. Висоцький О. Ф. Міжнародна Морська Організація / О. Ф. Висоцький // Юридична енциклопедія : в 6 т. / [редкол.: Ю. С. Шемчушенко (голова) та ін.]. – К. : Вид-во “Українська енциклопедія” імені М. П. Бажана, 1998–2004. – Т. 2 : Д - Й. – 1999. – 741 с.

12. Вільчак Я. М. Види договорів міжнародних економічних організацій з державами / Я. М. Вільчак // Молодь у юридичній науці : зб. тез Міжнародної наук.-практ. конф. молодих науковців [“П’яті осінні юридичні читання”], (м. Хмельницький, 27-28 жовтня 2006 р.). Ч. 2. – Хмельницький : Вид-во ХУУП, 2006. – С. 181–183.

13. Вільчак Я. М. Договір з Організацією Об’єднаних Націй як особлива ознака спеціалізованої установи / Я. М. Вільчак // Проблеми вдосконалення правового забезпечення прав та основних свобод людини і громадянина в Україні : матеріали Всеукраїнської міжвузівської наук. конф. молодих вчених та аспірантів [“Проблеми вдосконалення правового забезпечення прав та основних свобод людини і громадянина в Україні ”], (м. Івано-Франківськ, 28 квітня 2006 р.). – Івано-Франківськ, 2006. – С. 71–74.

14. Вільчак Я. М. Договірна правоздатність сучасних міжнародних організацій / Я. М. Вільчак // Молодь у юридичній науці : зб. тез наук. доповідей Міжнародної наук. конф. молодих вчених [“Треті осінні юридичні читання”], (м. Хмельницький, 5–6 листопада 2004 р.). – Хмельницький : Вид-во ХУУП, 2004. – С. 62–63.

15. Вільчак Я. М. Закріплення договірної правоздатності в установчих актах міжнародних економічних організацій / Я. М. Вільчак // Молодь у юридичній науці : зб. тез Міжнародної наук.-практ. конф. молодих науковців [“Четверті осінні юридичні читання”], (м. Хмельницький, 21-22 жовтня 2005 р.). Ч. 3 : “Публічно-правові науки”/ Підтом II. – Хмельницький : Вид-во ХУУП, 2005. – С. 137–139.

16. Вільчак Я. М. Компетенція укладення міжнародних договорів в установчих актах спеціалізованих економічних установ системи ООН / Я. М. Вільчак // Держава і право: зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 34. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. – С. 493–498.

17. Вільчак Я. М. Особливості відповідальності міжнародних організацій за порушення міжнародних зобов'язань / Я. М. Вільчак // Юридична Україна. – 2008. – № 4. – С. 93–98.

18. Вільчак Я. М. Особливості договірної правоздатності міжнародних організацій в сучасному міжнародному праві / Я. М. Вільчак // Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку : зб. тез наук. доповідей II Міжнародної наук.-практ. конф. студентів і аспірантів (Луцьк, 17–18 березня 2006 р.). – Луцьк : РВВ “Вежа” Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. – С. 14–16.

19. Вільчак Я. М. Особливості договорів, що укладаються спеціалізованими економічними установами ООН / Я. М. Вільчак // Часопис Київського університету права. – 2007. – № 4. – С. 196–201.

20. Вільчак Я. М. Поняття та класифікація спеціалізованих економічних установ системи ООН / Я. М. Вільчак // Університетські наукові записки. – 2006. – № 1 (17). – С. 266–273.

21. Вільчак Я. М. Правосуб'єктність міжнародних економічних організацій системи ООН у сучасному міжнародному праві / Я. М. Вільчак // Університетські наукові записки. – 2005. – № 4 (16). – С. 280–285.

22. Вільчак Я. М. Принцип координації в угодах, що укладаються спеціалізованими установами ООН / Я. М. Вільчак // Матеріали ІХ Всеукраїнської наук.-практ. конф. [“Формування правової держави в Україні: проблеми і перспективи”], (м. Тернопіль, 13 квітня 2007 р.). – Тернопіль : Економічна думка, 2007. – С. 347–350.

23. Вільчак Я. М. Спеціалізовані фінансові установи ООН в історико-юридичному аспекті / Я. М. Вільчак // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XII регіональної наук.-практ. конф. [""], (Львів, 9–10 лютого 2006 р.). – Львів : , 2006. – С. 473–475.

24. Вільчак Я. М. Форми відшкодування шкоди міжнародними організаціями / Я. М. Вільчак // Проблеми і перспективи : зб. тез доповідей на наук.-практ. конф. ["Формування правової держави в Україні: проблеми і перспективи"], (Тернопіль, 11 квітня 2008 р.). – Тернопіль : ТзОВ “Тернограф”, 2008. – С. 160–163.

25. Войтович С. А. Система та право міжнародних економічних організацій / С. А. Войтович // Український часопис міжнародного права. – 2002. – № 1. – С. 12–24.

26. Воробьєва Е. К вопросу о кодификации права международной ответственности: Проект статей об ответственности международных организаций / Е. Воробьєва // Журнал международного права и международных отношений. – 2006. – № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : http://www.evolutio.info/index.php?option=com_content&task=view&id=1037&Itemid=179

27. Гарантійна угода між Україною та МБРР від 26 вересня 2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=c532>

28. Герчикова И. Н. Международные экономические организации: регулирование мирохозяйственных связей и предпринимательской деятельности : учеб. пособие / Герчикова И. Н. – М. : Консалтбанкир, 2000. – 621 с.

29. Голубев Н. Н. Международные комиссии XIX века. Очерки теории и практики / Голубев Н. Н. – Ярославль : Тип. Губ. Правл., 1908. – 794 с.

30. Денисов В. Н. Статут Ліги Націй / В. Н. Денисов // Юридична енциклопедія : в 6 т. / [редкол.: Ю. С. Шемчушенко (голова) та ін.]. – К. : Вид-во “Українська енциклопедія” імені М. П. Бажана, 1998–2004. – Т. 4 : Н - П. – 2002. – 717 с.

31. Доклад ЕКОСОП за 2004 год [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N04/453/87/PDF/N0445387.pdf?OpenElement>

32. Зайцева О. Г. Международные межправительственные организации / Зайцева О. Г. – М. : Наука, 1983. – 167 с.

33. Игнатенко Г. В. К вопросу о понятии и классификации субъектов международного права / Г. В. Игнатенко // Материалы конференции по итогам научно-исследовательской работы за 1968 год. – Свердловск, 1969. – С. 217–221.

34. История дипломатии / [сост. А. Лактионов]. – М. : АСТ, 2005. – 943 с.

35. Казанский П. Е. Всеобщие административные союзы государств : в ___ т. / Казанский П. Е. – Одесса : Тип. Штаба окр., 1897–1897. - Т. 1. – 1897. – 554 с.

36. Казанский П. Е. Учение о международной администрации : речь орд. проф. П. Е. Казанского на торжеств. акте Имп. Новорос. ун-та 1 мая 1901 г. / Казанский П. Е. – Одесса : "Экономическая" тип., 1901. – 43 с.

37. Кант И. Идея всеобщей истории во всемирно-гражданском плане. К вечному миру / Иммануил Кант ; [вступ. ст. и примеч. С. Ф. Ударцева]. – [2-е изд., доп. и испр.]. – Алматы : Жеті жарғы, 2014. – 157 с.

38. Карро Д. Международное экономическое право: учебник / Д. Карро, П. Жюйар. – М. : Международные отношения, 2017. – 608 с.

39. Кольяр К. Международные организации и учреждения / Кольяр К. – М. : Прогресс, 1972. – 632 с.

40. Комаровский Л. А. По вопросу о международной организации Европы / Комаровский Л. А. – М. : Типо-Литография Т-ва И. Н. Кушнерев, 1902. – 53 с.

41. Конвенція про Міжнародну морську організацію 1948 р. в редакції 1982 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/?nreg=995_219

42. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/?nreg=995_038

43. Конвенція про привілеї та імунітети ООН від 13 лютого 1946 р. (витяг) // Дмитрієв А. І. Міжнародне публічне право: Практикум / Дмитрієв А. І., Мацко А. С., Муравйов В. І. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – С. 107–114.

44. Корецкий В. М. Проект Иржи Подебрада об организации мира и современность / В. М. Корецкий // Избранные труды : в 2 кн. – К. : Наукова думка, 1989–1989. – Кн. 2. – 1989. – С. 395–405.

45. Крылов С. Б. История создания Организации Объединенных Наций: Разработка текста Устава Организации Объединенных Наций (1944–1945) / С. Б. Крылов ; [под ред. Г. И. Тункина]. – М. : Изд-во ИМО, 1960. – 343 с. – (Ин-т международных отношений).

46. Кудряшов С. М. Новые тенденции развития права международной правосубъектности / С. М. Кудряшов // Право и политика. – 2000. – № 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rin.ru/cgi-bin/view.pl?midr=4818&id=336>

47. Курс международного права : в 6 кн. / [ред. И. П. Блищенко]. – М. : Международные отношения, 1967–1973. – Т. 4 : Основные институты и отрасли современного международного права. – 1968 – 434 с.

48. Лабейри-Менахем. Специализированные учреждения ООН / Лабейри-Менахем. – М. : Иностранная лит., 1955. – 236 с.

49. Лукашук И. И. Международное право. Особенная часть: учебник для студ. юрид. фак. и вузов / Лукашук И. И. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Волтерс Клувер, 2007. – 544 с. – (РАН, Ин-т государства и права, Академический Правовой ун-т).

50. Лукашук И. И. Современное право международных договоров : в 2 т. / Лукашук И. И. – М. : Волтерс Клувер, 2004–2006. – Т. I : Заключение международных договоров. – 2004. – 672 с.

51. Лукашук И. И. Современное право международных договоров : в 2 т. / Лукашук И. И. – М. : Волтерс Клувер, 2004–2006. – Т. II : Действие международных договоров. – 2006. – 496 с.

52. Лукашук И. И. Стороны в международных договорах / Лукашук И. И. – М. : Юрид. лит., 1966. – 151 с.

53. Мазов В. А. Ответственность в международном праве / Мазов В. А. – М. : Юрид. лит., 1979. – 152 с.

54. Малинин С. А. О правосубъектности международных организаций / С. А. Малинин // Вестник ЛГУ. – 1965. – № 17. – С. 105–117.

55. Малинин С. А. Правосубъектность международных организаций / С. А. Малинин, Т. М. Ковалёва // Правоведение. – 1992. – № 5. – С. 53–62.

56. Малинин С. А. Юридическая природа и правовой статус специализированных учреждений ООН / С. А. Малинин // Советское государство и право. – 1958. – № 11. – С. 87–96.

57. Мамедов У. Ю. Международная правосубъектность: Основные тенденции развития : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.11 “Международное право”/ У. Ю. Мамедов. – Казань, 2002. – 18 с.

58. Маратадзе Л. Н. К вопросу о понятии международной правосубъектности / Л. Н. Маратадзе // Вести Московского университета. Серия XII. Право. – 1969. – № 1. – С. 24–31.

59. Мартенс Ф. Современное международное право цивилизованных народов : в 2 т. / Мартенс Ф. – СПб. : Типография Министерства путей сообщения, 1882–1883. –

Т. 1. – 1882. – 446 с.

60. Международная правосубъектность (некоторые вопросы теории) / [под ред. Д. И. Фельдмана]. – М. : Юрид. лит., 1971. – 188 с.

61. Международное право / [под ред. Г. В. Игнатенко, Д. Д. Остапенко]. – М. : Высшая школа, 1978. – 400 с.

62. Международное право : учебник / [отв. ред. Ю. М. Колосов, Є. С. Кривчикова]. – М. : Международные отношения, 2017. – 720 с.

63. Международное публичное право : учебник / [под ред. К. А. Бекяшева]. – М. : Проспект, 2016. – 640 с.

64. Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України і МБРР стосовно співробітництва у сфері державної служби та адміністративної реформи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=c532>

65. Мережко О. О. Право міжнародних договорів: сучасні проблеми теорії та практики : монографія / Мережко О. О. – К. : Таксон, 2002. – 344 с.

66. Моисеев А. А. Международные финансовые организации. Правовые аспекты деятельности / Моисеев А. А. – М. : МНИМП, 1999. – 272 с.

67. Морозов Г. И. Международные организации: некоторые вопросы теории / Морозов Г. И. – М. : Изд-во ИМО, 1974. – 332 с.

68. Нагребельний В. П. Міжнародний Банк Реконструкції та Розвитку / В. П. Нагребельний // Юридична енциклопедія : в 6 т. / [редкол.: Ю. С. Шемчушенко (голова) та ін.]. – К. : Вид-во “Українська енциклопедія” імені М. П. Бажана, 1998–2004. – Т. 3 : К - М. – 2001. – 789 с.

69. Нагребельний В. П. Міжнародний Валютний Фонд / В. П. Нагребельний // Юридична енциклопедія : в 6 т. / [редкол.:

Ю. С. Шемчушенко (голова) та ін.]. – К. : Вид-во “Українська енциклопедія” імені М. П. Бажана, 1998–2004. – Т. 3 : К - М. – 2001. – 789 с.

70. Нагребельний В. П. Міжнародний Союз Електрозв'язку / В. П. Нагребельний // Юридична енциклопедія : в 6 т. / [редкол.: Ю. С. Шемчушенко (голова) та ін.]. – К. : Вид-во “Українська енциклопедія” імені М. П. Бажана, 1998–2004. – Т. 2 : Д - Й. – 1999. – 741 с.

71. Нешатаева Т. Н. Международные организации и право: Новые тенденции в международно-правовом регулировании / Нешатаева Т. Н. – М. : Дело, 1999. – 270 с. – (Академия народного хозяйства при Правительстве РФ).

72. О ВПС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.upu.int/about_us/en/upu_un.html

73. О МСЕ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.itu.int/abuotitu/overview>

74. ООН. Краткий справочник / [авт.-сост.: В. А. Игнатов, В. В. Шульгин]. – М. : Международные отношения, 1975. – 128 с.

75. Оппенгейм Л. Международное право : в 2 т. / Л. Оппенгейм ; [под ред. С. Б. Крылова ; пер. с англ.]. – М. : Госиздат иностранной лит., 1948–1950. – Т. 1 : Полутом I – 1948. – 407 с.

76. Ответственность международных организаций. Комментарии и замечания полученные от международных организаций. A/CN.4/58 // Доклад Комиссии международного права. 59-ая сессия (Женева, 7 мая – 8 июня и 9 июля – 10 августа 2007 г.) A/62/10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N07/328/33/PDF/N0732833.pdf?OpenElement>

77. Право Европейского Союза : учеб. пособие / [Кашкин С. Ю. и др.] ; отв. ред. С. Ю. Кашкин. – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008. – 304 с.

78. Пятый доклад об ответственности международных организаций. Подготовлен Специальным докладчиком Джорджио Гая. A/CN.4/583 // Доклад Комиссии международного права. 59-ая сессия (Женева, 7 мая – 8 июня и 9 июля – 10 августа 2007 г.) A/62/10 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N07/332/65/PDF/N0733265.pdf?OpenElement>

79. Регламент Міжнародного Суду Об'єднаних Націй від 6 травня 1946 р. // Дмитрієв А. І. Міжнародне публічне право: Практикум / Дмитрієв А. І., Мацко А. С., Муравйов В. І. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – С. 114–139.

80. Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН A/RES/56/82 от 12 декабря 2001 г. // Доклад Комиссии международного права о работе ее 53-ей сессии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [/http://untreaty.un.org/ilc/sessions/53/53sess.htm#summary](http://untreaty.un.org/ilc/sessions/53/53sess.htm#summary)

81. Рубаник К. П. ЮНЕСКО как специализированное учреждение ООН : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.11 “Международное право” / К. П. Рубаник. – М., 1960. – 15 с.

82. Сатоу Е. Руководство по дипломатической практике / Е. Сатоу. – М. : Госполитиздат, 1947. – 496 с.

83. Снапковский В. Международные организации в системе международных отношений / В. Снапковский // Белорусский журнал международного права и международных отношений. – 2000. – № 3 [Электронный ресурс]. – Режим доступа до журн. : http://evolution.info/index.php?option=com_content&task

84. Соглашение между Организацией Объединенных Наций и правительством Соединенных Штатов Америки относительно месторасположения Центральных учреждений Объединенных Наций от

31 октября 1947 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.un.org/russian/document/gadocs/convres/r2-169.pdf

85. Соглашение о взаимоотношениях между ООН и ЮНИДО [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://daccessdds.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NRO/484/07/MG/NRO48407.PDF?OpenElement>

86. Специализированные учреждения ООН в современном мире / [отв. ред. Г. И. Морозов]. – М. : Наука, 1967. – 402 с.

87. Статті Угоди Міжнародного Валютного фонду [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=c534>

88. Статут ВООЗ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://policy.who.int>

89. Статут Всесвітнього поштового Союзу [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=c674>

90. Статут Ліги Націй // Дмитрієв А. І. Міжнародне публічне право: Практикум / Дмитрієв А. І., Мацко А. С., Муравйов В. І. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – С. 62–72.

91. Статут Міжнародного союзу електрозв'язку [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=c782>

92. Статут ЮНЕСКО [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://typo38.unesco.org>

93. Статьи Соглашения Международной Финансовой Корпорации [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [http://www.ifc.org/ifcext/about.nsf/AttachmentsByTitle/russian_articles/\\$FILE/russian_articles.pdf](http://www.ifc.org/ifcext/about.nsf/AttachmentsByTitle/russian_articles/$FILE/russian_articles.pdf)

94. Статьи Соглашения о создании Международного Банка Реконструкции и развития 1945 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=c532>

95. Страны-члены ВПС [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
[http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org="+11%2](http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org=)
96. Страны-члены Всемирного банка [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
<http://wbln18.worldbank.org/ECA/Rus.nsf/ECADOCByUnid/73821CC>
97. Страны-члены ИКАО [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
[http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org="+37%2](http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org=)
98. Страны-члены ИМО [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
[http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org="+36%2](http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org=)
99. Страны-члены МАР [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
[http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org="+161%2](http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org=)
С
100. Страны-члены МБРР [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
[http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org="+44%2](http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org=)
101. Страны-члены МИГА [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
[http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org="+68%2](http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org=)
102. Страны-члены МСЕ [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
[http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org="+50%2](http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org=)
103. Страны-члены МФК [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
[http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org="+40%2](http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org=)
104. Страны-члены ООН [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
<http://www.un.org/russian/basic/members.htm>
105. Страны-члены ЮНИДО [Электронный ресурс]. – Режим доступа :
[http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org="+76%2](http://www.un.org/russian/online/search/searches_sp_ag11.asp?sp_org=)
106. Талалаев А. Н. Право международных договоров: договора с участием международных организаций. Договоры с участием международных организаций / Талалаев А. Н. – М. : Международные отношения, 1989. – 272 с.

107. Талалаев А. Н. Право международных договоров: общие вопросы / Талалаев А. Н. – М. : Международные отношения, 1980. – 312 с.

108. Текст проектов статей об ответственности международных организаций // Доклад Комиссии международного права. 59-ая сессия (Женева, 7 мая – 8 июня и 9 июля – 10 августа 2007 г.) A/62/10 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/G0763255/PDF/G0763255.pdf?OpenElement>

109. Тункин Г. И. Основы современного международного права / Тункин Г. И. – М. : Изд-во ВПШ, 1956. – 48 с.

110. Устав ООН [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.un.org/russian/document/basicdoc/charter.htm>

111. Ушаков Н. А. Субъекты современного международного права / Н. А. Ушаков // Советский ежегодник международного права, 1964–1965. – М. : Наука, 1966. – С. 60–72.

112. Фельдман Д. И. Основные тенденции развития международной правосубъектности / Д. И. Фельдман, Г. Н. Курдюков. – Казань : Изд-во Казанского ун-та, 1974. – 154 с.